

گام نخست در

دکتر مریم باریک‌بین

کلیدواژه‌ها: سوادآموزی، خانواده، خواندن و نوشتن

اشاره

اعضای خانواده نخستین مربیان کودک و اولین افرادی هستند که کودک با صدایشان آشنا می‌شود، با آن‌ها صحبت می‌کند و در حقیقت مهمترین افرادی هستند که در طول زندگی کودک نقش ارتباطی دارند. براساس مطالعات انجام شده، پنج ساختار اصلی در سوادآموزی علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد که عبارتند از:

۱. آگاهی آوایی
۲. واج‌شناسی
۳. روان‌خوانی
۴. دانستن لغات
۵. درک و فهم

نقش والدین در شکل‌دهی فرایند یادگیری زبان و در هر یک از اصول مورد اشاره بسیار حیاتی و ضروری است. مربیان نیز باید به اهمیت کوشش‌های باارزش والدین پی ببرند و با آگاهی از نقش مؤثر آن‌ها راه سوادآموزی کودک را در مراکز پیش از دبستان هموار سازند. تعامل با والدین در مورد راه‌های پیشرفت سوادآموزی در خانه نیز باید به آن‌ها گوشزد شود. مربیان می‌توانند با ارسال نامه‌های ساده و هفتگی ارتباط بین خانه و مراکز آموزشی را ثمربخش کنند. پیشنهادات زیر به منظور ایجاد مشارکت و تعامل با خانه و والدین بسیار کمک‌کننده هستند:

● زمانی را برای خواندن داستان قبل از غذا خوردن و یا خواب کودک در نظر بگیرید

مشارکت خواندن و نوشتن کودکان

مربیان باید به

**اهمیت کوشش‌های باارزش
والدین پی ببرند و با آگاهی از
نقش مؤثر آن‌ها راه سوادآموزی
کودک را در مراکز پیش از
دبستان هموار سازند**

خطخطی
کند. وقتی
کارت تبریک،
تولد یا یادداشت
دیگری می‌نویسید به
او نیز فرصت دهید تا او هم
چیزی به نوشته اضافه کند.

همان‌گونه که ملاحظه شد ارتباط با
کودک، راه‌های مختلف و متنوعی را طلب
می‌کند مهم این است که همیشه بزرگترها
و والدین خود را به هنگام فعالیت خواندن
و نوشتن مشاهده کنند. این شیوه شوق و
هیجان کودک را برای سوادآموزی افزایش
می‌دهد.

نکته پائانی

مربیان نیز در مهدهای کودک و مراکز
پیش از دبستان می‌توانند از این توصیه‌ها در
پیشبرد فرایند سوادآموزی کمک بگیرند.

در خصوص کارهایی که شما در

این مراکز انجام می‌دهید، برای

فصل‌نامه بنویسید تا دیگر

مربیان از راه‌های خلاق

و نوآورانه شما نیز

اطلاع پیدا

کنند.

تمرین خطخطی و نوشتن برایش فراهم
آورید.

● او را به ترسیم و کشیدن نقاشی
تشویق کنید. این کار به او فرصت می‌دهد
تا علاوه بر ترسیم افکار و عقاید، احساسات
خود را به شکل تصویری بیان کند و نیز به
مهارت‌هایی دست پیدا کند که برای نوشتن
احتیاج دارد.

● درباره‌ی خاطره‌ها و رویدادهای
خانوادگی با کودک صحبت کنید. او را تشویق
کنید تا داستان و خاطره‌ای را از خانواده‌اش
بیان کند.

● نقاشی‌ها و خطخطی‌های کودک را
به محل‌های قابل دید، مثل در یخچال یا
دیوار اتاق نصب کنید. این فرصت را به بقیه‌ی
اعضای خانواده نیز بدهید تا کوشش‌های
فرزندتان را مشاهده کنند. حتی می‌توانید
نقاشی‌های خودتان را در کنار کارهای
کودکتان بچسبانید تا کودک به احساسات و
افکار شما نیز از طریق تصاویر پی ببرد.

● از راه‌های نوشتاری برای برقراری
ارتباط با کودک‌تان بهره بگیرید. مثلاً برای
او چیزی بنویسید و آن را در جعبه‌ی غذا،
کیف مدرسه، زیر بالش، جیب و یا وسایل
مورد علاقه‌اش بگذارید. با دیدن نوشته‌ها،
به سؤالاتش پاسخ دهید و موضوع را برایش
بازگو کنید.

● به او اجازه دهید تا هنگام نوشتن به
شما نگاه کند. وقتی نامه می‌نویسید بگذارید
او هم بنویسد و به شکل دلخواه

● به همراه یکدیگر به صفحات روی
جلد کتاب‌ها نگاه کنید. لغات روی جلد،
پشت جلد، عنوان، نام نویسنده، بالای کتاب،
پایین کتاب، طرف راست و چپ را نگاه کنید
و هر آن‌چه می‌بینید برای کودک بخوانید. این
عمل کودک را برای خواندن مشتاق‌تر می‌کند
و او را با واژه‌های بیشتری آشنا می‌کند.

● علائم و نشانه‌ها، برچسب‌ها، فهرست
غذای رستوران‌ها و تقویم‌ها را برای کودک‌تان
بخوانید. به نوشته‌های روی وسایل و لوازم
در منزل اشاره کنید و برایش بخوانید. علائم
رانندگی و وسایل نقلیه را برایش توضیح
دهید.

● به او فرصت دهید تا به هنگام خواندن
روزنامه، مجله، کتاب یا نامه در کنار شما
بنشیند و نگاه کند. با هم خواندن یکی از
فعالیت‌های مهم و مثمر‌تر خانواده است. با
هم بخوانید و لذت ببرید.

● وقتی کودک حرف می‌زند به او گوش
دهید و گوش دادن فعال را به او بیاموزید.

● درباره‌ی کارهایی که در طی روز انجام
می‌دهید مثل خرید روزانه، دعا کردن، رفتن
به اداره، باغ‌وحش، موزه، سینما، تماشای
تلویزیون و فعالیت‌های ورزشی با او صحبت
کنید

● به همراه کودک، سرود و شعر بخوانید.
خواندن شعر، سرود و شنیدن موسیقی موزون
و سنتی راهی برای تعامل با کودک در خانه
است.

● موقعیت‌هایی را برای بازی با کلمات
در خانه فراهم آورید. وسایلی مانند گچ، مداد
شمعی، مداد، ماژیک و انواع کاغذ را برای